

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه قم

دانشکده حقوق

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد حقوق خصوصی

عنوان:

تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی و

ضمانت اجرای آن

استاد راهنما:

دکتر مهدی حسن زاده

استاد مشاور:

دکتر محمد مهدی عزیزاللهی

نگارنده:

بهاره سادات قاسمی

تابستان ۱۳۹۲

« صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد »

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر «عجل الله تعالی فرجه الشریف»
جلسه دفاعیه پایان نامه کارشناسی ارشد خانم : بهاره سادات قاسمی رشته: حقوق خصوصی
شماره دانشجویی ۸۹۱۳۸۰۰۶۰۶

تحت عنوان: تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی و ضمانت اجرای آن
با حضور هیأت داوران در محل دانشگاه قم در تاریخ: ۱۳۹۲/۶/۳۰ تشکیل گردید. در این جلسه
پایان نامه با موفقیت مورد دفاع قرار گرفت و نامبرده نمره باعدد ۱۸۱۴ با حروف همبره پنجم
با درجه: عالی ○ بسیار خوب ○ خوب ○ قابل قبول ○ دریافت نمود.

نام و نام خانوادگی	سمت	مرتبه علمی	امضاء
آقای مهدی حسن زاده	استاد راهنما	استاد	
آقای محمد مهدی عزیزالهی	استاد مشاور	استاد	
آقای صحبت اله سلطانیان	استاد ناظر	استاد	
آقای علی مشهدی	نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی و ناظر شکلی	استاد	

مدیر تحصیلات تکمیلی
نام و امضاء:

معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده
نام و امضاء:

نشانی:

قم، جاده قدیم اصفهان،

دانشگاه قم

کدپستی: ۳۷۱۶۱۴۶۶۱۱

تلفن: ۲۸۵۳۳۱۱

دورنویس:

معاونت آموزشی ۲۸۵۵۶۸۴

معاونت اداری ۲۸۵۵۶۸۶

معاونت دانشجویی ۲۸۵۵۶۸۸

تشکر و قدر دانی

ممد و سپاس فدای را که توفیق کسب دانش و معرفت را به ما عطا فرمود. در اینجا بر خود لازم می دانم از تمامی اساتید بزرگوار، به ویژه اساتید دوره کارشناسی ارشد که در طول سالیان گذشته مرا در تمصیل علم و معرفت و فضائل اخلاقی یاری نموده اند تقدیر و تشکر نمایم.

از استاد گرامی و بزرگوار جناب آقای دکتر مهدی مسن زاده که راهنمایی اینجانب را در انجام تمقیق، پژوهش و نگارش این پایان نامه تقبل نموده اند نهایت تشکر و سپاسگزاری را دارم.

از جناب آقای دکتر ممد مهدی عزیزالهی به عنوان مشاور که با راهنمایی خود مرا مورد لطف قرار داده اند کمال تشکر را دارم.

و با سپاس و تشکر فراوان از مجموعه محترم دادرسی عمومی و انقلاب و محاکم عمومی حقوقی شهرستان قم.

تقدیم به

یگانہ منجی عالم بشریت قائم آل محمد (ص)

تقدیم به

پدر و مادر عزیز و مهربانم که توفیق خود را نتیجه زحمات، فداکاری ها و دعای خیر ایشان می دانم و همچنین همسرم که با صبر و موصله مرا یاری رساند. باشد که قطره ای از دریای بی کران محبت هایشان را سپاس گفته باشم.

توضیح علائم

الف: فارسی

قانون آیین دادرسی مدنی	۱. ق.آ.د.م
قانون آیین دادرسی مدنی سابق	۲. ق.آ.د.م.س
قانون اساسی	۳. ق.ا
قانون مدنی	۴. ق.م
قانون وکالت	۵. ق.و
آئین نامه لایحه قانونی استقلال کانون وکلای دادگستری	۶. آ.ل.ق.ا.ک.
قانون آیین دادرسی کیفری	۷. ق.آ.د.ک
لایحه قانون آیین دادرسی تجارت	۸. ل.ق.آ.د.ت

ب: لاتین

1-ed.	Edition
2-ibid	(ibidein) In the same Place
3-no	numero
4-op.cit	(opera citato) in the work cited

چکیده

یکی از وظایفی که وکلا در قبال موکل خود دارند این است که در جلسات دادرسی حضور یابند و به دفاع از آنها پردازند. ماده ۴۱ ق.آ.د.م و ماده ۲۷ قانون وکالت و سایر منابع بر تکلیف وکیل به حضور در جلسات دادرسی تاکید کرده اند اما چگونگی این حضور به لحاظ اینکه آیا حضور فیزیکی شرط است یا ارسال لایحه کفایت می نماید و یا اینکه حضور الکترونیکی نیز می تواند ملاک قانونگذار و حضور در جلسه دادرسی باشد، مسکوت مانده است. تقدیم لایحه توسط وکیل و اصحاب دعوا همیشه مجاز است و اصل، عدم پذیرش لایحه به عنوان حضور و به جای حضور فیزیکی وکیل است مگر در موارد استثنایی که قانون تجویز نموده باشد. همانگونه که الزام به حضور داریم، قانونگذار در برخی موارد وکیل را از حضور در جلسات دادرسی معاف نموده است که عذرهای موجه در مواد ۴۱ ق.آ.د.م و ۲۷ ق.و آمده است. عذرهای موجهی که در این مواد بیان شده، جامع و مانع نیستند و برخی عذرهای منطقی وجود دارد که در این مواد به آنها اشاره نشده است و قانونگذار این مواد را خوب بیان ننموده است. مهمترین تفاوت ماده ۴۱ و ۲۷ در این است که عذرهای بیان شده در ماده ۴۱ حصری می باشد و عذرهای ماده ۲۷ به صورت تمثیلی آمده است و این دو ماده با هم تعارضی ندارند. هنگامی که وکیل بدون عذر موجه در جلسه دادگاه حاضر نشود، پی آمدهایی را در بر دارد و از جمله موجب تعقیب انتظامی در مراجع صلاحیتدار می شود و جلسه رسیدگی به این لحاظ تجدید نمی گردد؛ اینکه اگر وکیل مجددا نیز به دلیل عذر موجه در جلسه دادگاه حاضر نشود، جلسه تجدید می گردد یا خیر، به صراحت در قانون بیان نشده است. همچنین در مواردی که وکیل از اعلام عذر موجه خود امتناع می نماید نیز پی آمدهایی را در بردارد. در مواردی که از عدم حضور وکیل، موکل زیان دیده باشد، در صورتی که شرایط مسئولیت مدنی محقق باشد، وکیل از باب مسئولیت مدنی ملزم است که خسارات موکل را جبران نماید.

واژگان کلیدی: وکیل، جلسه دادرسی، ضمانت اجرا، حضور، عذر موجه.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱
الف: بیان موضوع.....	۱
ب:پیشینه تحقیق.....	۲
ج: اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۳
د:سوالات تحقیق.....	۳
ه:فرضیه های تحقیق.....	۴
و:روش تحقیق و روش گردآوری اطلاعات.....	۴
ز:ساختار تحقیق.....	۴
فصل اول: مفاهیم تحقیق، منشأ و فواید و منابع تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی.....	۶
۱-۱. مفاهیم تحقیق.....	۷
۱-۱-۱. مفاهیم اصلی.....	۷
۱-۱-۱-۱. وکیل و وکالت.....	۷
۱-۱-۱-۲. جلسه دادرسی.....	۱۰
۱-۱-۱-۳. تکلیف.....	۱۳
۱-۱-۱-۴. ضمانت اجرا.....	۱۳
۱-۱-۲. مفاهیم مرتبط.....	۱۴
۱-۲-۱-۱. مسئولیت.....	۱۴
۱-۲-۱-۲. عذر، معافیت و رد.....	۱۵
۱-۲-۱. منشأ و فواید تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی.....	۱۷
۱-۲-۱-۱. منشأ وظیفه وکیل به حضور در جلسه دادرسی.....	۱۷
۱-۲-۱-۲. فواید حضور وکیل در جلسه دادرسی.....	۲۱
۱-۲-۲-۱. فواید مربوط به جلسه دادرسی.....	۲۱
۱-۲-۲-۱-۱. نقش وکیل در اطلاع دادرسی.....	۲۱
۱-۲-۲-۱-۲. عادلانه شدن دادرسی.....	۲۳

- ۲۴-۲-۲-۱. فواید مربوط به حرفه وکالت ۲۴
- ۲۴-۲-۲-۱. عدالت در دفاع از خواننده و تظلم خواهی ۲۴
- ۲۶-۲-۲-۱. مصلحت اندیشی موکل ۲۶
- ۳-۱. منابع تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی ۲۷
- ۳-۱-۱. قوانین ۲۸
- ۳-۱-۱-۱. قوانین آیین دادرسی مدنی ۲۸
- ۳-۱-۱-۱-۱. قوانین قبل از سال ۱۳۷۹ ۲۸
- ۳-۱-۱-۱-۱-۱. قانون اصول تشکیلات عدلیه و محاضر شرعیه ۲۸
- ۳-۱-۱-۱-۱-۲. قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۱۸/۶/۲۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی .. ۲۹
- ۳-۱-۱-۱-۳-۱. قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی ۳۱
- ۳-۱-۳-۱. قانون وکالت ۳۳
- ۳-۱-۳-۱-۱. قانون وکالت مصوب ۲ شهریورماه ۱۳۱۴ ۳۳
- ۳-۱-۳-۱-۲. قانون وکالت مصوب ۱۳۱۵/۱۱/۲۵ ۳۴
- ۳-۳-۱. آیین نامه ها ۳۶
- ۳-۳-۱-۱. آیین نامه انتظامی وکلا دادگستری مصوب ۱۳۲۴ ۳۷
- ۳-۳-۱-۲. آیین نامه لایحه قانون استقلال کانون وکلا دادگستری ۳۹
- ۳-۳-۱-۳. اصلاح آیین نامه اجرایی لایحه قانون استقلال کانون وکلای دادگستری ۴۰
- فصل دوم: چگونگی حضور و موارد معافیت وکیل از حضور در جلسات دادرسی و تکلیف به اعلام عذر**
- موجه ۴۲**
- ۱-۲. چگونگی حضور ۴۳
- ۱-۱-۲. حضور فیزیکی ۴۳
- ۱-۱-۱-۲. حضور شخصی و مباشرتی ۴۴
- ۱-۱-۱-۲-۱. عدم کفایت حضور در دفتر دادگاه ۴۴
- ۱-۱-۱-۲-۲. لزوم حضور نزد قاضی شعبه ۴۴
- ۱-۱-۱-۳. حضور فردی و جمعی ۴۵
- الف: حضور فردی ۴۵
- ب: حضور جمعی ۴۶

- ۴۶ حضور با واسطه و با توکیل ۲-۱-۱-۲
- ۴۸ ۱-۲-۱-۱-۲. حل تعارض ماده ۲۹ نظامنامه وکالت و ماده ۴۱ ق.آ.د.م ۴۸
- ۴۸ ۲-۱-۲. ارسال لایحه ۴۸
- ۴۹ ۱-۲-۱-۲. اصل عدم پذیرش لایحه به عنوان حضور و به جای حضور فیزیکی وکیل ۴۹
- ۵۱ ۲-۲-۱-۲. موارد پذیرش لایحه به جای حضور ۵۱
- ۵۲ ۳-۲-۱-۲. چگونگی تنظیم لایحه ۵۲
- ۵۳ ۲-۲-۱-۲. چگونگی ارسال لایحه ۵۳
- ۵۳ ۱-۲-۲-۱-۲. از طریق پست ۵۳
- ۵۴ ۲-۲-۱-۲. از طریق تبادل حضوری ۵۴
- ۵۴ ۳-۲-۱-۲. ارسال از طریق فکس ۵۴
- ۵۵ ۴-۲-۱-۲. ارسال از طریق الکترونیکی ۵۵
- ۵۵ ۳-۱-۲. حضور الکترونیکی ۵۵
- ۵۵ ۱-۳-۱-۲. منظور از حضور الکترونیکی ۵۵
- ۵۷ ۲-۳-۱-۲. طرق حضور الکترونیکی ۵۷
- ۵۷ ۱-۱-۳-۱-۲. ویدئو کنفرانس (صفحه نمایشگر) ۵۷
- ۵۸ ۲-۱-۳-۱-۲. کنفرانس تلفنی ۵۸
- ۵۸ ۳-۱-۳-۱-۲. نوار ویدئویی ۵۸
- ۵۹ ۳-۳-۱-۲. فواید پذیرش حضور الکترونیکی وکیل در جلسات دادرسی ۵۹
- ۵۹ ۱-۳-۳-۱-۲. کاستن از جهات عذر وکیل ۵۹
- ۵۹ ۲-۳-۳-۱-۲. کم شدن احتمال تداخل جلسات دادرسی ۵۹
- ۶۰ ۴-۳-۱-۲. تحلیل حقوقی حضور الکترونیکی وکیل در جلسات دادرسی ۶۰
- ۶۵ ۲-۲. موارد معافیت وکیل از حضور در جلسات دادرسی ۶۵
- ۶۶ ۱-۲-۲. موارد ماده ۴۱ ق.آ.د.م و ماده ۲۷ ق.و و مقایسه موارد دو ماده ۶۶
- ۶۶ ۱-۱-۲-۲. فوت یکی از بستگان نسبی یا سببی ۶۶
- ۷۰ ۲-۱-۲-۲. ابتلا به مرض ۷۰
- ۷۲ ۳-۱-۲-۲. حوادث قهری ۷۲

۷۳وقایع خارج از اختیار وکیل۴-۱-۲-۲
۷۴دعوت همزمان در دو یا چند جلسه دادگاه۲-۲-۲
۷۵لزوم شرکت در یکی از جلسات۱-۲-۲-۲
۷۶معافیت از شرکت در سایر جلسات۲-۲-۲-۲
۷۸معیار همزمانی دو جلسه دادگاه۳-۲-۲-۲
۷۸بیان حصری یا تمثیلی بودن معاذیر موجه ذکر شده درق.آ.دم و ق.و۳-۲-۲
۷۹چگونگی احراز جهات عذر موجه توسط دادگاه۴-۲-۲
۸۰تکلیف وکیل به اعلام عذر موجه۳-۲
۸۰چگونگی اعلام۱-۳-۲
۸۱اعلام کتبی۱-۱-۳-۲
۸۲اعلام شفاهی۲-۱-۳-۲
۸۴اعلام الکترونیکی۳-۱-۳-۲
۸۴پی آمد عدم اعلام یا تأخیر در اعلام۲-۳-۲
۸۸فصل سوم: پی آمدهای عدم حضور وکیل در جلسات دادرسی.....
۸۹تأثیرات عدم حضور وکیل نسبت به دادرسی۱-۳
۸۹تأثیر نسبت به تشکیل یا تجدید جلسه۱-۱-۳
۹۲تأثیر نسبت به حقوق اصحاب دعوا و رسیدگی دادگاه۲-۱-۳
۹۲تأثیر نسبت به حقوق خواهان۱-۲-۱-۳
۹۳تأثیر نسبت به حقوق خوانده۲-۲-۱-۳
۹۴مسئولیت وکیل۲-۳
۹۵مسئولیت انتظامی۱-۲-۳
۹۵مرجع شکایت۱-۱-۲-۳
۹۵چگونگی شکایت و نحوه رسیدگی۲-۱-۲-۳
۹۶مجازات عدم حضور وکیل در جلسه دادرسی۳-۱-۲-۳
۱۰۲مسئولیت مدنی۲-۲-۳
۱۰۳ارکان مسئولیت مدنی۱-۲-۲-۳

۱۰۷ امکان استناد به قواعد ویژه مسئولیت قهری در مسئولیت مدنی حرفه ای
۱۰۸ خسارت قابل مطالبه در مسئولیت های حرفه ای
۱۱۰ مسئولیت مدنی در وکالت در توکیل
۱۱۱ مسئولیت وکیل سرپرست و کارآموز
۱۱۳ روش تعیین خسارات قابل مطالبه
۱۱۶ نتیجه
۱۱۹ پیشنهادها
۱۲۰ فهرست منابع و مآخذ
۱۲۴ پیوست ها
۱۲۴ پیوست ۱:
۱۲۶ پیوست ۲:
۱۲۷ پیوست ۳:
۱۳۱ پیوست ۴:
۱۳۳ پیوست ۵:

مقدمه

الف: بیان موضوع

ماده ۴۱ قانون آیین دادرسی مدنی بیان داشته است که وکلا مکلفند در هنگام محاکمه حضور داشته باشند و موارد عذر موجه را مقرر داشته و ضمانت اجرای آن را نیز عنوان نموده است و اینکه جلسه را به تاخیر نمی اندازد و مراتب را به مرجع صلاحیتدار برای تعقیب انتظامی وکیل اطلاع خواهد داد. جامع و مانع بودن این ماده قابل بحث است

در ماده ۴۱ ق.آ.د.م ۴ بند پیرامون عذرهای موجه مقرر شده است و در ماده ۲۷ ق.و نیز چند مورد به عنوان عذر موجه بیان شده است. با توجه به نحوه بیان ماده ۴۱ ق.آ.د.م، حصری بودن بندهای چهارگانه استنباط می شود و ماده ۲۷ قانون وکالت با آوردن قید از «قبیل» نشان دهنده تمثیلی بودن عذرهای موجه است و در صورت قائل شدن به اینکه عذرهای بیان شده در ماده ۴۱ حصری است، بعضی عذرهای منطقی هستند اما در ماده مذکور نیامده اند و میبایست قانونگذار به این عذرهای نیز توجه می کرد.

در خصوص حضور وکیل مقرر نکرده است که آیا حضور فیزیکی شرط است یا لایحه را هم شامل میشود؟ در مورد نحوه چگونگی حضور در جلسات دادرسی، قانونگذار به طور مطلق

عنوان «حضور» را بدون هیچ قیدی آورده است؛ اما اینکه آیا حضور الکترونیکی نیز مد نظر قانونگذار بوده یا نه، باید گفت که با توجه به زمان تصویب ق.آ.د.م مصوب سال ۱۳۷۹ و عدم وجود و عدم گسترش اینترنت در ایران، باید گفت قانونگذار قطعاً نظری به حضور الکترونیکی نداشته است، زیرا وقتی از اطلاق ماده قانونی می توان استفاده کرد که در مقام بیان باشد در حالی که اساساً اینترنتی در کار نبوده تا در مقام بیان آن باشد. نکته دیگر اینکه در خصوص نحوه اعلام عذر موجه، ماده ۴۱ اعلام کتبی را عنوان نموده است اما اینکه آیا اعلام از طریق شفاهی و الکترونیکی نیز شامل آن می شود، قابل بحث است.

در مورد ماده ۴۲ قانون آیین دادرسی مدنی مقرر می دارد: «در صورتی که وکیل همزمان در دو یا چند دادگاه دعوت شود و جمع بین آنها ممکن نباشد لازم است در دادگاهی که حضور او برابر قانون آیین دادرسی کیفری و یا سایر قوانین الزامی است حاضر شود و به دادگاه های دیگر لایحه بفرستد و یا در صورت داشتن حق توکیل، وکیل دیگری معرفی نماید.» در این ماده در مورد دعوت همزمان در دو دادگاه حقوقی و یا دعوت همزمان در دو دادگاه کیفری سخن به میان نیامده است و اگر وکیل در دو جلسه دادرسی کیفری دعوت شود کدام را ترجیح دهد؟ و منظور از همزمانی را مشخص نکرده که آیا منظور یک ساعت خاص است؟

در ماده ۴۱ ق.آ.د.م ضمانت اجرای عدم حضور وکیل بدون عذر موجه را اعلام به مرجع صلاحیتدار برای تعقیب انتظامی دانسته است و به مسئولیت مدنی وکیل اشاره ای نشده است.

در مورد ماده ۴۴ ق.آ.د.م که در خصوص حضور دو وکیل می باشد، نکاتی قابل بحث است.

ب: پیشنهاد تحقیق

حسب عرف نگارش پایان نامه باید بگوئیم، از آنجا که کشور عزیز ما ایران، در خصوص مقوله تکلیف حضور وکیل در دادرسی کتب بسیار اندک دارد و فقط راجع به وکالت در کتاب های حقوق مدنی و آیین دادرسی مدنی بحث هایی شده است و بحث حضور وکیل در لایحه

لای آنها بیان شده است، علی الخصوص آنکه راجع به تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی و ضمانت اجرای آن تاکنون کتاب، پایان نامه و مقاله جامعی تحریر نشده است، با درک این خلاء همانطور که همه دانشجویان بر این عقیده می باشند که بایستی در موضوعی قلم زد که گرد تکرار بر آن تکیه نزده باشد، بدین سبب این موضوع نو را انتخاب نموده که با مطالعه منابع موجود و جمع و تجزیه و تحلیل آنها به پایان نامه حاضر می پردازیم.

ج: اهمیت و ضرورت تحقیق

نسبت به اهمیت موضوع می توان گفت مظهر حقوق و نوشته های حقوقی با اندیشه عدالت و انصاف در دادگستری جلوه می یابد و در آنجا، دو فرد بیشترین نقش را در اجرای عدالت به ذمه می گیرند. نخست قاضی و دوم وکیل دادگستری است و هرگاه وکیل به وظیفه خود عمل ننماید اثرات و تبعاتی هم برای موکل و هم در فرآیند دادرسی به بار می آورد و خود نیز از لحاظ انتظامی و مدنی مسئول شناخته می شود. پس لازم است زوایای آن برای جامعه عام و خاص تشریح گردد. موضوع پایان نامه حاضر موضوعی کاربردی است و قوانین موجود در این زمینه نواقص زیادی دارند و زوایای پنهان در این خصوص موجود است. این بحث موضوع مبتلابه در دادگاه ها است.

د: سوالات تحقیق

- ۱- عذرهای موجه وکیل نسبت به حضور در جلسات دادرسی چیست؟ آیا عذرهای شمرده شده در ماده ۴۱ ق.آ.د.م جامع و مانع هستند؟
- ۲- موارد پذیرفتن لایحه به جای حضور وکیل در جلسات دادرسی و تکلیف وکیل در این گونه موارد چیست؟
- ۳- ضمانت اجرای تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی چیست؟

ه: فرضیه های تحقیق

۱- عذرهای موجه عدم حضور وکیل در جلسات دادرسی طبق ماده ۴۱ ق.آ.د.م است و عذرهای شمرده شده جامع و مانع نیستند.

۲- در صورت دعوت همزمان در دو جلسه دادرسی مدنی و کیفری، حضور در جلسه دادرسی کیفری مقدم است (ماده ۴۲ ق.ا.د.م) و در صورت دعوت همزمان در دو جلسه دادرسی مدنی، در یکی حضور و در دیگری ارسال لایحه. همچنین در صورت دعوت همزمان در دو جلسه دادرسی کیفری حضور وکیل در هریک از دادگاه ها بر حسب تقدم تاریخ ابلاغ از طرف دادگاه خواهد بود.

۳- در صورت نبود عذر موجه برای عدم حضور در جلسه دادگاه، دادگاه محاکمه را ادامه داده و وکیل را به مرجع انتظامی برای تعقیب انتظامی که دادرسی انتظامی کانون وکلا و مشاوران حقوقی می باشد معرفی می نماید.

و: روش تحقیق و روش گردآوری اطلاعات

در این پایان نامه سعی شده با مراجعه به کانون وکلای دادگستری و آراء محاکم، تئوری با رویه عملی عجین گردد. با مراجعه به کتابخانه ها بالاخص کتابخانه تخصصی فقه و اصول و جستجو در سایت های معتبر به تجزیه و تحلیل علمی و مطالعه کتابخانه ای پرداخته شد. امید است حق مطلب ادا شده باشد.

ز: ساختار تحقیق

پایان نامه حاضر از سه فصل تشکیل شده است. پیرامون موضوع حاضر به مفاهیم و اصطلاحات اصلی و مرتبط نیاز است که مانند هر موضوع دیگری این مفاهیم نیاز به توضیح دارد و بدین واسطه این مفاهیم در لغت و اصطلاح بیان شده است و بخشی با عنوان مفاهیم تحقیق ارائه می شود. تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی منشأ و فواید بسیاری دارد به

لحاظ اینکه منشأ این تکلیف قانونی است یا قراردادی، می بایست منابع پیرامون این مسئله را مورد مطالعه قرار دهیم. جهت رسیدن به این مقصود بخشی را به بررسی منشأ و فواید و بخشی را به بررسی منابع این موضوع اختصاص می دهیم و فصل اول با عنوان مفاهیم تحقیق، منشأ و فواید و منابع تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی شکل گرفته است. چگونگی نحوه حضور وکیل به لحاظ حضور فیزیکی یا حضور الکترونیکی و چگونگی لایحه نیاز به بحث و بررسی دارد و اقتضا دارد در بخشی به چگونگی حضور پرداخته شود. وکیل در مواردی طبق قانون معاف از حضور در جلسات دادرسی است و مکلف است عذر موجه خود را به دادگاه اعلام نماید و اینکه موارد معافیت چیست و به چه نحو می بایست عذر خود را اعلام نماید نیاز به تفصیل دارد و به همین علت در فصل دوم به چگونگی حضور و موارد معافیت وکیل از حضور در جلسات دادرسی و تکلیف به اعلام عذر موجه خواهیم پرداخت. در صورتی که وکیل در جلسات دادرسی بدون عذر موجه شرکت ننماید مانند هر مسئله حقوقی دیگری، این تخلف ضمانت اجرایی دارد. جهت شناسایی این ضمانت اجراها فصل سوم را به پی آمدهای عدم حضور وکیل در جلسات دادرسی اختصاص می دهیم. هرکدام از فصول دارای چندین زیر مجموعه بدین شرح می باشند: فصل اول شامل سه زیر مجموعه با عنوان های (۱) مفاهیم تحقیق، (۲) منشأ و فواید تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی، (۳) منابع تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی و هرکدام از این عناوین به چند زیر مجموعه تقسیم می شود. فصل دوم شامل سه زیر مجموعه با عنوان های (۱) چگونگی حضور، (۲) موارد معافیت وکیل از حضور در جلسات دادرسی، (۳) تکلیف وکیل به اعلام عذر موجه و هر کدام از این عناوین دارای چند زیر مجموعه می باشد. همچنین فصل سوم نیز شامل دو زیر مجموعه با عنوان های، (۱) تاثیرات عدم حضور وکیل نسبت به دادرسی، (۲) مسئولیت وکیل می باشد و هرکدام از این عناوین به چند زیر مجموعه تقسیم شده است و در پایان نتیجه، پیشنهاد و فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است.

فصل اول

مفاهیم تحقیق ، منشأ و فواید و منابع تکلیف حضور وکیل در
جلسات دادرسی

پیرامون تکلیف حضور وکیل در جلسات دادرسی می بایست ابتدا به مفاهیم این موضوع پرداخته شود. مفاهیمی اصلی و مرتبط در این مورد وجود دارد که هر کدام نیاز به توضیح دارد. حضور وکیل در جلسات دادرسی فواید بسیاری دارد و منشأ این حضور به لحاظ اینکه این تکلیف ناشی از قانون است یا قرارداد حائز اهمیت می باشد. منابعی که پیرامون این موضوع است می بایست مورد شناسایی قرار گیرد تا بتوان با استفاده از منابع موجود به تجزیه و تحلیل مباحث پیش رو پرداخت. در فصل حاضر به مفاهیم، منشأ و فواید و منابع مربوطه می پردازیم.

۱-۱. مفاهیم تحقیق

پیش از ورود به بحث اصلی لازم است به تعریف مفاهیم و اصطلاحاتی بپردازیم که در این پژوهش به کار می روند. این مفاهیم در ذیل دوگفتار دسته بندی شده اند، برخی از آنها به جهت اینکه جایگاه کلیدی و اساسی در این پژوهش دارند، در ذیل عنوان مفاهیم اصلی و سایر مفاهیم ذیل عنوان مفاهیم مرتبط تعریف می شوند.

۱-۱-۱. مفاهیم اصلی

در این گفتار به بررسی اصطلاح های وکیل، جلسه دادرسی و ضمانت اجرا می پردازیم.

۱-۱-۱-۱. وکیل و وکالت

وکیل در لغت به معنای گماشته، نماینده، کسی که به او اعتماد کنند و کاری را به او بسپارند، کسی که از طرف کس دیگر برای انجام دادن کاری تعیین شود، نماینده ای که از طرف یک حزب یا جمعی از مردم برای انجام وظایفی انتخاب شده است.^۱

در قانون مدنی ماده ۶۵۶ در تعریف وکیل آورده: وکیل، کسی که از طرف دیگری به موجب عقد وکالت مامور انجام امری است.

1 - محمد بهشتی، فرهنگ صبا فارسی، چ ششم، (تهران: نشر صبا، ۱۳۷۵)، ص ۲۵۶.